

Tšellot mängitakse peaga, mitte kätega

Intervjuu
Mart Laasiga

LEELO KÖLAR
pianist ja pedagoog

FOTO LIINA VIRU

MEIE KOHTUMINE OLI KOKKU LEPITUD EMTAS, KUHU MART LAAS SAABUS OTSE TEATRIST "AIDA" PROOVIST. Olen kohe uudishimulik ja küsin, kuidas uuslavastus meeldib. Kas lavastaja Tobias Kratzer ja lavakunstnik Rainer Stellmaier on tegutsenud kaasaegses võtmes, nagu nüüd viimasel ajal tundub olevat trend?

Seal augus mängides ju ei saa asjast õiget ülevaadet. Selleks peab ikka saali minema ja seda võimalust mul pole veel olnud. Oleme abikaasaga juba palju aastaid külastanud mitmete kuulsate ooperiteatri etendusi, Viini Riigiooperis vist isegi kümme etendust, lisaks Milano La Scalas, Zürichi, Müncheni, Londoni, Pariisi ja Soome ooperimajades. Sel kevadel on plaanis Berliini Riigiooperi "Parsifal".

Oi, kui huvitav! Millised on olnud seni eredamad muljed? Kuidas uudsed lahendused on end õigustanud? Üks asi on muuta tänapäevaseks lavapilti või kostüüme, teine asi, kas see klapib muusikaga möödunud sajanditest.

Suurepäraseid muljeid on Viini Riigiooperist, eriti Richard Straussi "Capricciost" Renée Flemingiga. Seda nautisime isegi kaks korda ja õnnestus osta ka samast lavastusest video. Baieri Riigiooperi "Tristan ja Isolde" on ka üks meelde jäävamaid. Siis veel Korngoldi "Surnud linn" Soomes. See oli erakordselt huvitav, muuseas väga kalli lavakujundusega ooper. Aga on olnud ka kehvi, nagu Zürichis "Carmen", kus sealse poistekoori esinemist ei saanud meie oma suurepärase esinemisega kuidagi võrrelda. Kui kaasaegsed lavastused toimivad hästi, siis miks mitte. Ainult traditsioonilises võtmes läheb ehk ühekülgselt. Loeb idee, mis võib kogu teosele hoopis juurde anda. Armastan väga ja tean peast "Padaemandat" ning Viinis nägime sellist lavastust, kus tegevus toimus NEPiaegsel Venemaal ühes lastekodus, mille kasvandik Liisa oli! Muusikaliselt polnud see küll suurem asi, aga lavastus mõjus loogiliselt. Meil on sõprade ringis välja kujunenud ooperiklubi, mis käib koos juba aastaid. Umbes 10–12 ooperisõpra koguneb ooperivideoid vaatama ja arutama. Esindatud on väga erinevate elukutsete inimesed ja enamus ei ole sugugi muusikainimesed. Hämmastav on aga nende kompetentsus muusika alal ja laialdased teadmised. See on uskumatult huvitav seltskond.

Teie ooperiarmastus on ilmselt välja kasvanud tööst Rahvusooper Estonia orkestris. Tegelikult olete ju paljudes orkestrites mänginud ja teatavasti nendega reisinud ka mujal Euroopa maades, USA-s, Kanadas ja Jaapanis. Millal te alustasite orkestris ja kus?

Alustasin noorena 1991.–1992. aastatel ERSOs, kus mängisime rühma esimeses pooles kahasse vaheldumisi Ivo Juuliga. Tallinna Kammerorkestris mängisin selle loomisest, 1993. aastast alates kümme aastat. Paralleelselt tuli 1995. aastal Estonia. 2004 pakuti mulle head vana pilli, mis kallutas lõplikult vae-kausi Estonia kasuks.

Mis hea vana pill see niisugune on, sellest tahaks küll rohkem kuulda?

See on hea prantsuse pill, Leopold Renaudini kätetöö, valmistatud 1777. aastal Pariisis. Tšellol on omapärane ajalugu. Kuna pillimeister oli omal ajal poliitiliselt "valel poolel", hukati ta 1795 giljotiini all! Eestis kuulus pill varem Raimond Bööckele, kel oli siin tšelloklass ja kes oli ka Laine Leichterit õpetaja. Praegu ootab pill kapitaalremonti, kuna ta on üsna palju kannatada saanud.

**Milline on praegu Estonia tšello-
rühma koosseis ja kuidas töö laabub?**

Meid on praegu üheksa mängijat, nende hulgas nii noori kui ka pensionieelikuid. Repertuaar nõuab korralikku harjutamist, eriti minul kui kontsermeisteril, kel tuleb sageli olla solist ning mängida

nõudlikke soolosisid. On huvitavat repertuaari, nagu Hindemithi "Cardillac", kus pole küll ilu mõttes kauneid meloodiaid, küll aga muid väärtusi. Orkestrandiks saamine pole tänapäeval kerge. Pillimees peab tõestama oma võimeid orkestrisse pääsemiseks või ka sinna edasi jäämiseks. Esimesed katsed toimuvad ikka kardina taga, et otsustajatel ei tekiks kiusatust head sõpra või tuttavat edasi sokutada. Parimates Euroopa orkestrites on tase väga kõrge. Tihti on kontsertmeistriks rahvusvahelise konkursi laureaat ja teisteski pultides laureaadid.

Teie süda kuulub nüüd siis Estoniale?

Jah, seda küll!

Kuidas on orkestril suhe dirigentidega? Kas on kuidagi selgunud, milline muusika sobib rohkem ühele, milline teisele, kuidas keegi neist teeb proovi, kes on põhjalikum, kas mõni armastab rohkem "vetšerom budet"-stiili?

Neil on ikka vahe küll. Üllatusi tuleb alati ette. Vello Pähn, meie peadirigent, on palju Prantsusmaal töötanud ja tal on soov arendada orkestrit pehmema ja läbipaistvama kõla poole. Ta harib orkestrit väga tähelepanelikult. Andekas inimene Risto Joost on samuti väga põhjalik. Suurepärase oli tema viimane "Boheim", millel on keerukas partituur! Arvo Volmerile sobib oivaliselt Wagner. Väga hästi läks tema juhatusel "Tristan ja Isolde", samuti "Parsifal". Hea käega on noor dirigent Kaspar Mänd.